

Κέντρο Μελετών & Ανάπτυξης της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Έρευνας: σκοπιμότητα, ίδρυση, διοίκηση

Σκοπιμότητα της πρωτοβουλίας

Στις κοινωνίες του 21^{ου} αιώνα *ο χώρος της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και της Έρευνας* περιλαμβάνει εκείνο το τμήμα του ενεργού πληθυσμού με το υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, που συνιστά τον καταλυτικό πόρο για την ανάπτυξη στις σύγχρονες διεθνοποιημένες, πολυ-πολιτισμικές κοινωνίες. Οι φορείς (ιδρύματα) της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και της Έρευνας αποτελούν κατά συνέπεια τις «θερμοκοιτίδες» παραγωγής επιστημονικής γνώσης, τεχνογνωσίας και, εντέλει, προτάσεων παραγωγικής οργάνωσης και λειτουργίας καθώς και αναπτυξιακής προοπτικής. Οι επιστήμονες και ερευνητές χρειάζεται να λειτουργήσουν εποικοδομητικά και να συμβάλλουν στην αναβάθμιση του θεσμικού πλαισίου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της έρευνας στη χώρα, λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις (α) στον υπό διαμόρφωση *Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Έρευνας* καθώς και (β) στο διεθνές περιβάλλον, της *μετά το Σχολείο προσφερόμενης Εκπαίδευσης και της Έρευνας* («παραγωγής γνώσης»).

Οι ομοσπονδίες ΠΟΣΔΕΠ, ΟΣΕΠ-ΤΕΙ και ΕΕΕ, συνιστούν τους θεσμικούς, συλλογικούς φορείς εκπροσώπησης του επιστημονικού δυναμικού της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και της Έρευνας στην Ελλάδα, και καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, με σκοπό την αναβάθμιση της ποιότητας του έργου των ελληνικών ιδρυμάτων και, ταυτόχρονα, της επιστημονικής και επαγγελματικής εξέλιξης των μελών τους. Για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στον συλλογικό αυτόν στόχο χρειάζεται να συμπράξουν, σε συνεργασία με όλους τους άλλους εμπλεκόμενους φορείς, δηλ. τα ίδια τα ιδρύματα, τις εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές καθώς και άλλους συλλογικούς ή και εξειδικευμένους επιστημονικούς φορείς της αλλοδαπής, σε μια *ευρεία «συμμαχία» για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και Έρευνα στη χώρα*.

Οι εξελίξεις στα θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής και των συνδεδεμένων πολιτικών για την έρευνα και την ανάπτυξη καθώς και οι εξελίξεις στα περιεχόμενα των σπουδών, της διακυβέρνησης και της ποιότητας του προσφερόμενου έργου, της επιστημονικής και διοικητικής στελέχωσης, συνιστούν σύνθετο πεδίο κατανόησης, ανάλυσης και διαμόρφωσης θέσεων εκ μέρους των ως άνω συλλογικών οργάνων. Γι' αυτόν τον λόγο, η δημιουργία και αποτελεσματική λειτουργία ενός οιονεί *Εργαστηρίου* για την «παραγωγής» προτάσεων-λύσεων πολιτικής (με τη μορφή «think tank») και, ταυτόχρονα, *παρατηρητηρίου* («observatory») τεκμηρίωσης και ανάλυσης των εξελίξεων στα συστήματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Έρευνας στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματική παρέμβαση.

Σε αυτό το πλαίσιο προβληματισμού αναγνωρίζεται η σημασία ανάληψης της πρωτοβουλίας από την ΠΟΣΔΕΠ, σε άμεση συνεργασία με τους άλλους δύο φορείς, ΟΣΕΠ-ΤΕΙ και ΕΕΕ, για τη σύσταση *Κέντρου Μελέτης* (και ανάπτυξης των θεμάτων) της *Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και της Έρευνας* («Κέντρο»).

Το **Κέντρο** θα συσταθεί με ιδρυτικά μέλη αυτά των ΔΣ των ομοσπονδιών, ως *Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία (ΑΜΚΕ)*, με τα κατάλληλα όργανα διοίκησης – διοικητικό συμβούλιο, (γενική) διεύθυνση και επιμέρους λειτουργίες -, δημιουργώντας ταυτόχρονα ένα δίκτυο συνεργαζόμενων φορέων, επιστημονικών ομάδων και εμπειρογνομόνων, οι οποίοι θα συμβάλλουν στο έργο του. Παράλληλα, με την πρωτοβουλία αυτή επιδιώκεται να ενισχυθεί ο ελληνικός και ευρωπαϊκός «ιστός» επιστημονικής-ερευνητικής δραστηριότητας, για τα θέματα της εκπαιδευτικής πολιτικής και της έρευνας, με πολλαπλασιαστικά οφέλη για τους ως κατωτέρω αναφερόμενους επωφελούμενους φορείς και για το σύνολο της ελληνικής κοινωνίας.

Το έργο του **Κέντρου** θα προσφέρεται στα μέλη των ομοσπονδιών (μέλη ΔΕΠ, επιστήμονες και ερευνητές), στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και στους ερευνητικούς οργανισμούς, στους άλλους εξειδικευμένους καθώς και συλλογικούς φορείς, επιστημονικούς, κοινωνικούς (πχ. ΟΛΜΕ, ΔΟΕ, ΓΕΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ, Σύνοδοι Πρυτάνεων και Προέδρων, «Παρατηρητήριο Έρευνας και Διαλόγου κ.λπ.», «Magna Carta Observatory», EUA), στους αρμόδιους φορείς της πολιτείας (ΥΠΠΔΒΜΘ, ΑΔΠΠ κα.) κ.ο.κ. (επωφελούμενοι). Το **Κέντρο** θα αναπτύσει το έργο του σε συντονισμό και κατά περίπτωση συνεργασία με τους ως άνω φορείς.

Οι πόροι του **Κέντρου** θα προέρχονται από

- ✓ τις *τακτικές εισφορές των συνδεδεμένων μελών* του (βλ. πιο κάτω),
- ✓ τις *έκτακτες εισφορές των μελών* (νομικών προσώπων) καθώς και *ιδιωτικές χορηγίες*,
- ✓ τις *έκτακτες (κατά περίπτωση) χρηματοδοτήσεις, έναντι της προσφοράς έργου (μελετητικού-συμβουλευτικού)* σε άλλους δημόσιους (κρατικούς) ή και δημόσιου συμφέροντος (μη κρατικούς) φορείς και, τέλος,
- ✓ τις *επιχορηγήσεις των προγραμμάτων* του ΕΣΠΑ καθώς των συγχρηματοδοτούμενων εθνικών και ευρωπαϊκών ερευνητικών-αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Η σύσταση του **Κέντρου** πρέπει να προχωρήσει άμεσα, ώστε ήδη από το έτος 2011 να ωριμάσουν οι δραστηριότητες και ο μηχανισμός διαμόρφωσης θέσεων από μέρους των ομοσπονδιών, αλλά και να υποστηριχθεί ο χώρος της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και της Έρευνας στην Ελλάδα, στον αναδυόμενο ευρωπαϊκό και διεθνή συναγωνισμό. Κατά συνέπεια, το **Κέντρο** πρόκειται να αναλάβει τον ρόλο του «φορέα λειτουργίας» (την επιστημονική διεύθυνση) του προγράμματος («Πράξης») για την ποιότητα στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και την Έρευνα, που από κοινού υποβάλλουν προς ένταξη στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (του ΥΠΠΔΒΜΘ) οι ΕΕΕ, ΠΟΣΔΕΠ και ΟΣΕΠ-ΤΕΙ, με τον τελευταίο ως «δικαιούχο» φορέα της «Πράξης».

Όργανα διοίκησης, διαδικασίες και στελέχωση

- Το σύνολο, εφόσον αυτό είναι δυνατό, των μελών των ΔΣ των ως άνω ομοσπονδιών (ΠΟΣΔΕΠ, ΟΣΕΠ-ΤΕΙ και ΕΕΕ) θα πρέπει να υπογράψουν, ως **ιδρυτικά μέλη**, το καταστατικό του **Κέντρου**. Θα ήταν σκόπιμο, για την «εικόνα» της πρωτοβουλίας αλλά και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της προσπάθειας, ως ιδρυτικά μέλη να υπογράψουν και επιστήμονες-διανοούμενοι ή άλλοι ειδικοί-εμπειρογνώμονες, με κατά το δυνατό ευρύτερη αναγνώριση (αποδοχή). Το σύνολο των ιδρυτικών μελών θα πρέπει να κυμανθεί στον αριθμό 30-40. Αυτοί θα απαρτίζουν τη **Γενική Συνέλευση** των μελών της ΑΜΚΕ, ανώτατο όργανο νομιμοποίησης των αποφάσεων και των δράσεων του **Κέντρου**.

- Η Γενική Συνέλευση θα ορίσει το (πρώτο) **Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ)**, **εννεαμελές**, με προτιμητέα σύνθεση εκ τεσσάρων (4) μελών από την ΠΟΣΔΕΠ, τριών (3) μελών της ΟΣΕΠ-ΤΕΙ και δύο (2) μελών της ΕΕΕ (που αντίστοιχα θα προτείνουν μέλη τους για τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και τον Γραμματέα, του πρώτου ΔΣ).
- Ως επιπλέον όργανα διοίκησης και προετοιμασίας των αποφάσεων προβλέπονται:
 - ✓ **Εκτελεστική Επιτροπή**, για την καθημερινή παρακολούθηση της λειτουργίας του Κέντρου, που θα είναι τετραμελής, εκ τριών μελών του ΔΣ και του (Γενικού) Διευθυντή του **Κέντρου**. Ο τελευταίος αναλαμβάνει καθήκοντα Γραμματέα της ΕΕ. Η Εκτελεστική Επιτροπή προετοιμάζει (εισηγείται για) τις αποφάσεις επί του συνόλου της λειτουργίας του **Κέντρου** στο ΔΣ.
 - ✓ Ο (Γενικός) **Διευθυντής**, δεν θα πρέπει να είναι μέλος του ΔΣ, αλλά εμπειρογνώμονας (ή και ειδικός επιστήμονας) θεμάτων εκπαιδευτικής πολιτικής και έρευνας, με διοικητική εμπειρία στην Ελλάδα ή και στην αλλοδαπή. Τα καθήκοντα του θα προσδιορισθούν κατά την πρώτη συνεδρίαση του ΔΣ. Επιμελείται των εισηγήσεων της ΕΕ στο ΔΣ (όπως πιο πάνω), συμμετέχει ως παρατηρητής στις συνεδριάσεις του τελευταίου και εισηγείται επί θεμάτων (που δεν έχουν άμεση συνέπεια στην οικονομική κατάσταση του **Κέντρου**) με δική του πρωτοβουλία, απευθείας σε αυτό.
 - ✓ Το **Κέντρο** θα υποστηρίζεται στο έργο του από **12-15μελές Επιστημονικό Συμβούλιο** (στρατηγικής, απολογισμού και κατευθύνσεων), στο οποίο θα πρέπει κατά προτίμηση να συμμετέχουν ειδικοί επιστήμονες και εμπειρογνώμονες, έλληνες, με διεθνή αναγνώριση, και αλλοδαποί. Τα μέλη του Επιστημονικού Συμβουλίου ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση, με εισήγηση του ΔΣ, και συμβάλλουν με τις εισηγήσεις τους σε ετήσια βάση στη διαμόρφωση της πολιτικής, των κριτηρίων απολογισμού και της μακροπρόθεσμης πορείας του έργου του **Κέντρου**. Οι εισηγήσεις του Επιστημονικού Συμβουλίου απευθύνονται στη Γενική Συνέλευση και το ΔΣ, οι οποίοι φροντίζουν για την αξιοποίησή τους.
 - ✓ Η στελέχωση του **Κέντρου**, ήδη με την έναρξή του θα πρέπει να περιλαμβάνει έναν **υπεύθυνο της οικονομικής λειτουργίας** (λογιστήριο κ.λπ.) καθώς και **ένα επιστημονικό-διοικητικό στέλεχος, με σχετική εμπειρία**, πλήρους κατά το δυνατόν απασχόλησης. Ωστε να μπορέσει το **Κέντρο** να δρομολογήσει τις δράσεις του.
 - ✓ Τέλος, θα πρέπει να εξετασθεί κατά προτεραιότητα, η προοπτική με απόφαση της (πρώτης) Γενικής Συνέλευσης των μελών, η υιοθέτηση του θεσμού των «**συνδεδεμένων**» **μελών**, τα οποία θα μπορούσαν να είναι φυσικά πρόσωπα, (όλα) τα μέλη των ομοσπονδιών ή και νομικά πρόσωπα, δηλ. όλα τα ΑΕΙ, ΑΤΕΙ και Ερευνητικά Κέντρα. Με αποφάσεις του ΔΣ και την εκδήλωση ενδιαφέροντος από τα υποψήφια συνδεδεμένα μέλη («**affiliates**») τα τελευταία θα εγγράφονται χωρίς οικονομική επιβάρυνση – τουλάχιστον κατά την πρώτη διετία. Αντίθετα τα νομικά πρόσωπα θα επιβαρύνονται με ετήσια οικονομική εισφορά (τουλάχιστον 1.000€, θα συναρτάται με τον αριθμό των μελών ΔΕΠ που έχουν), για το δικαίωμα της κατά προτεραιότητα αξιοποίησης των αποτελεσμάτων του έργου του **Κέντρου** από αυτά. Η εισφορά αυτή θα αποτελέσει σημαντική πηγή χρηματοδότησης της υποδομής του **Κέντρου** και

θα το καταστήσει αξιόπιστο και στον ευρύτερο χώρο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και της Έρευνας.

Επισημαίνονται ακόμη τα εξής:

- Το ΔΣ θα πρέπει άμεσα, με τη σύστασή του, να ζητήσει τη σύνταξη και υποβολή εντός τριμήνου Έκθεσης Προσανατολισμού (στρατηγικής) του **Κέντρου** καθώς και μακροπρόθεσμης βιωσιμότητάς του, από την ΕΕ. Η τελευταία μπορεί να αξιοποιήσει κατά περίπτωση εμπειρογνωμοσύνη, για την προετοιμασία και σύνταξη της Έκθεσης.
- Το **Κέντρο** θα πρέπει να ξεκινήσει το ταχύτερο το μελετητικό και ερευνητικό του έργο, διαμορφώντας, σε συνεργασία με άλλους φορείς, ένα σύστημα πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο των προγραμμάτων σπουδών, τα στατιστικά της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Έρευνας, την επιστημονική τεκμηρίωση της αξιολόγησης και πιστοποίησης της ποιότητας, έτσι ώστε να είναι το ταχύτερο σε θέση να ενημερώνει τα μέλη του για το καθεστώς, τις διαμορφούμενες τάσεις αλλά και τις διεθνείς εξελίξεις στον χώρο. Προτεραιότητα επίσης χρειάζεται να δοθεί στην υποστήριξη προγραμματικών δράσεων εκπαιδευτικής έρευνας, ιδιαίτερα για θέματα της Τριτοβάθμιας Εκπ/σης και Έρευνας και της σχέσης τους με άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδες και την οικονομία-κοινωνία.
- Και ακόμη το **Κέντρο** χρειάζεται άμεσα να προχωρήσει στην εκπόνηση μελετών για την ανάπτυξη του συστήματος Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην επόμενη δεκαετία, συγκριτικής των συστημάτων διακυβέρνησης των ευρωπαϊκών ιδρυμάτων, της χρηματοδότησης σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο κα.

Τέλος, στόχος είναι όπως οι προαναφερθείσες προτεραιότητες, δράσης και προσφοράς έργου του **Κέντρου**, χρηματοδοτηθούν από μια στοχευμένη «Πράξη» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση», της οποίας το σχέδιο συντάσσεται στον παρόντα χρόνο, ώστε να υποβληθεί στο ΥπΠΔΒΜΘ στο επόμενο τρίμηνο (μετά από σχετική πρόκληση). Για την επιτυχημένη σύζευξη σκοπών και μέσων, θα ήταν ευκταίο όπως Επιστημονικός Υπεύθυνος της Πράξης ορισθεί ο Πρόεδρος του ΔΣ του Κέντρου, με αναπληρωτή του τον (Γενικό) Διευθυντή.

Υπόψη: **Μελών Διοικούσας Επιτροπής της ΠΟΣΔΕΠ**
(στη συνέχεια) **των ΔΣ των ΟΣΕΠ-ΤΕΙ και ΕΕΕ**